

Filippinerna sett genom solvögon*

Genom stöd av SIDA och Medborgarskolan fick jag för några år sedan möjlighet att göra en resa till Filippinerna. Målet var att samla material till en utställning om pågående utvecklingsprojekt inom vävning och textil. Med på resan fanns även min filippinska vän Patricia De Guia Eriksson och min syster Britt-Liz. Det blev en resa med många spännande möten framförallt med kreativa, självständiga och målmedvetna kvinnor i alla åldrar.

I Filippinerna har vävningen varit ett viktigt hantverk, både för män och kvinnor. Tillverkningen av vävda produkter är idag, precis som förut, en viktig del av många familjers försörjning. Här har man vävt i huvudsak av fibrerna från växterna i sin omgivning, men också av odlad bomull och av silke. Från den finaste fiber av ananasbladen sk *Piña*, som man skapar en näst intill transparent väv av, till bambustjälkarnas grova remsor till väggbeklädnad i hus och hydda. Idag exporteras naturfibrerna och vävarna tvingas väva med syntetfibrer i brist på bomull och silke.

Vigan – ett världsarv

Staden Vigan, som ligger på västkusten på den nordliga ön Luzon, har utsetts till ett av våra världsarv av UNESCO. Här har en unik stadsmiljö bevarats med en blandning av asiatisk, europeisk och latinamerikanska influenser.

Eva Marie S. Medina är borgmästare i Vigan. Hon har en tuff uppgift att fylla för att få sina egna ambitioner att gå ihop med en usel budget. Här vilar en stor del av de ekonomiska förhoppningarna på privata initiativ. Det är också i de här provinsområdena som man i många generationer har haft vävningen som en viktig inkomstkälla.

Ett av Eva-Maries mål är att skaffa vävstolar till skolorna och att utbilda vävlärare. Vävkunskapen har tidigare lärts ut inom hemmen, men ansvaret för att bibehålla kunskapen måste nu ligga på skolan, anser borgmästaren.

* *Solvögon* – vävteknisk term, ex. man trär varptråd genom solvöga vid uppsättning av väv.

Barbro och Britt-Liz förevisas en vävnad som användes till både sari och klänningar. Den fillippinska kvinnan, Narda Capuyan, textilkonstnär och designer med egen textilfabrik. Saluför tyger och beklädnadsartiklar.

Kulturmöten

Med stor förvåning ser jag att många av de mönster man väver här ser ut som i min hembygd i Dalarna. Det som jag kallar för halvdräll eller "Siljanskрус", kallas här för *Binattuagan*. Det är inget beställningsarbete från HemsLöjden i Leksand, utan ett traditionellt mönster som man förmodligen vävt här i många generationer.

Vi hade valt att ta med några vävar från Johnssons HemsLöjd och några dalahästar som presenter och att ha som exotiska objekt att kommunicera med. När jag plockar fram duken med Norrlandskрус, börjar väverskorna att snabbt analysera och räkna mönsterrapporter. De konstatera snart att de lätt skulle kunna väva även det mönstret.

– Man blir trött av att alltid väva samma mönster och letar ständigt efter nya idéer och inspiration, säger Rosalina, en av de väverskor som vi träffar i en by utanför Vigan.

Borgmästaren Eva-Maries reaktion när hon får en äkta dalahäst från Nusnäs i sin hand, är samma som min då jag träffade de första väverskorna i den här provinsen.

– Va konstigt, de här ser ju precis likadana ut som våra!

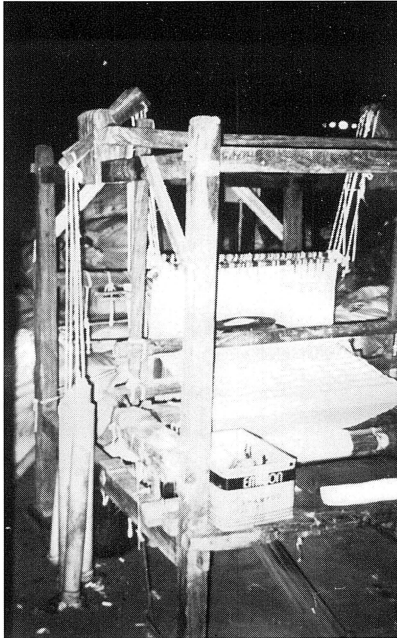
Kulturarv

En tänkbar förklaring till vävmönstret får jag någon vecka senare då jag besöker Mrs Andrea Bondad i Sagada. En driftig kvinna med många anställda i sitt företag, Sagada Weaving. Mrs Bondad är i 80-årsåldern och född i en traditionell by här uppe i bergsprovinsen. Hon berättar att det var de amerikanska missionärerna som för 100 år sedan kom till Filippinerna och startade skolor med undervisning för ungdomarna från bergsbyarna.

– De hade med sig vävböcker med just den här typen av mönster, säger Andrea och går iväg och letar rätt på en av sina vävböcker.

Jag känner väl igen böckerna från min egen vävutbildning, även om de här är amerikanska.

Men amerikanare för 100 år sedan var ju i huvudsak invandrare från bl a Europa? Andrea och jag skrattar gott, då vi slås av tanken att det kanske var utvandrare från Dalarna som via Amerika nått Filippinerna och påverkat deras vävmönster för så där 100 år sedan.

Filippinsk vävstol som uppvisar en rad slående likheter med såväl svenska som amerikanska vävstolar. Denna fanns i en vävstuga med många aktiva väverskor.

Hur gammal ska en tradition vara innan man gör den till sin egen? Var har väverskorna i Siljanstrakten fått sitt ”krus” ifrån och var har Rosalina fått sitt? Genuin träslöjd från Nusnäs och papier maché hästar från Laguna. Hur kommer det sig att de dekoreras på så lika sätt?

Att finna likheter i olikheterna är spännande och gör att vi känner oss bekanta på något sätt. Vi nås av det universella språket och förstår varandra.

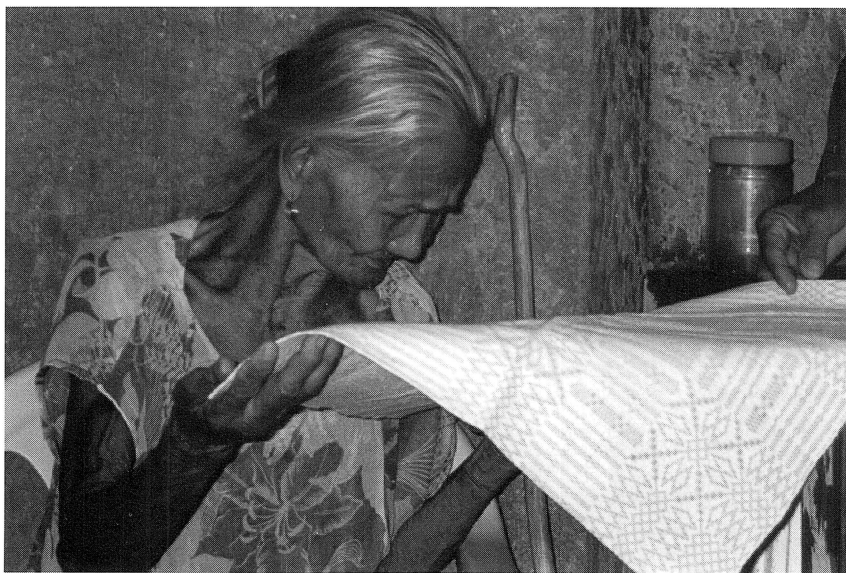
Tulay

Liksom trådens väg genom väven har kvinnor med sina vävnader, i alla tider och i alla länder, byggt nätverk. Tekniken och designen har fungerat som ett universellt språk och skapat nyfikenhet och intresse. Än idag kan vävar skapa kontakter och förståelse kvinnor emellan, världen över.

Genom att spänna trådar mellan väverskor och kulturarbetare på Filippinerna till kultur- och vävintresserade i Sverige, skapas den varp som är början till ökad kunskap, intresse och kommunikation mellan dessa båda länder och kulturer.

Utställningen ”Tulay”, som betyder bro på det filippinska språket *tagalog*, finns numera att låna på Kyrkans Hus i Uppsala. I sin helhet belyser utställningen även Svenska Kyrkans Missions arbete i Filippinerna

Barbro Svensson

Äldre kvinna (farmor i huset) granskar sakkunnigt en duk i Norrlandsmönster och räknar trådar för att sedan väva en liknande duk. Hon känner mönstret som ”Bihattuagan”.